

www.mevzuattakip.com.tr

Sulama Birlikleri Birlik Ana Statüsünün Hazırlanması, Kabul Edilmesi Ve Kesinleşmesi

Sulama Birlikleri Birlik Ana Statüsünün Hazırlanması, Kabul Edilmesi ve Kesinleşmesi

Sulama Birlikleri Birlik Ana Statüsünün Hazırlanması, Kabul Edilmesi ve Kesinleşmesi

Halil MEMİŞ

İçişleri Bakanlığı Başkontrolörü

A) Ön Bilgilerin Toplanması

1- Genel Olarak

Gerek mevcut sulama birliklerinin gerekse yeni kurulacak sulama birliklerinin Birlik Ana Statüsünü oluştururken yapmaları gereken tespitler bulunmaktadır. Bu tespitler yapılmadan, Ana Statüsünün hazırlanması mümkün değildir.

Yapılması gereken tespitleri şu şekilde sıralamak mümkündür:

- 1- Birliğin görev alanının belirlenmesi
- 2- Birliği oluşturacak yerleşim yerlerinin ve büyüklüklerinin belirlenmesi
- 3- Birlik meclis üye sayısının ve dağılımının belirlenmesi
- 4- Birlik Ana Statüsünün hazırlanması ve onayı

2- Görev Alanının Belirlenmesi

6172 sayılı Kanunun 3. maddesine göre, birliklere devredilen tesislerin hizmet alanı, birliklerin görev alanı olup sınırları, kapsamı ve ismi DSİ tarafından belirlenir.

Yine, Çerçeve Ana Statünün “Birliğin görev alanı ve süresi” başlıklı 8. maddesinde yer alan “Birliğin görev alanı, devraldığı sulama tesisinin proje alanı ile sınırlı olup DSİ Genel Müdürlüğünce uygun görülecek ya da geliştirilecek yeni projelere birliğin katılımı ile genişleyebilir...” hükmü ile 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanununun geçici 1. maddesinin dördüncü fıkrasındaki “Bakanlık DSİ’nin teklifi üzerine birliklerin, bu maddeye göre yeniden kurulmaları sırasında görev alanlarında değişiklik yapmaya yetkilidir.” hükmü birlikte değerlendirildiğinde bir hususun aydınlatılması zarureti doğmaktadır.

Geçiş sürecinde, mevcut birliğin görev alanında değişiklik düşünülüp düşünülmediği konusunda her hangi bir işlem yapılması gerekli midir, değil midir?

Geçiş sürecinde, DSİ görev alanında değişiklik yapabileceğine göre, kanaatimizce ya Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünden, mevcut sulama birliğinin görev alanında değişiklik düşünülüp düşünülmediğinin sorulması veya anılan Genel Müdürlüğün genel bir onayla veya genelge ile değişiklik düşündüğü alanları belirlemeli veya değişiklik düşünmediğini duyurmalıdır.

Bilindiği üzere, mevcut sulama birliklerinin kullandığı alanlar, daha önce 1580 sayılı Kanuna göre kurulan, yine niteliği değişmeden 5355 sayılı Kanuna göre faaliyetlerine devam eden ve mahalli idare birliği niteliğinde olan sulama birliklerine bir devir sözleşmesi ile devredilmiştir. Yeni Kanuna uydurularak ortaya çıkacak birlikler her ne kadar eski birliğin devamı niteliğinde olaksa da, hem niteliği hem de bağlılığı değişen kurumlar olarak kendisini gösterecektir. Kanunun 2. maddesinin (e) bendine göre devir, “DSİ tarafından inşa edilmiş veya halen inşa edilmekte olan ya da inşa edilmesi planlanan sulama maksatlı tesislerin işletme, bakım, onarım ve yönetim sorumluluğunun, DSİ ve birlik arasında imzalanan sözleşme hükümleri uyarınca birliklere devredilmesini ifade eder” şeklinde bir tanımlama getirilmiştir.

Yine Kanunun 3. maddesinin 3 numaralı fıkrasına göre, birlik, devraldığı tesislerin işletme, bakım, onarım ve yönetim sorumluluğunu çerçeve ana statüde ve devir sözleşmesinde yer alan esaslara uygun olarak yürütür.

Bu hükümler çerçevesinde, mevcut birliklerimizin DSİ’den görev alanının değişip değişmeyeceğini sormasının yanında, ortaya çıkan yeni duruma göre de yeni bir devir sözleşmesi yapılarak işlemlerin ondan sonra başlatılmasının hukuki anlamda daha doğru olacağını ifade etmek gerekmektedir.

Yine de, bilinmesi gereken husus şudur ki, bu konuda ne kanunda ne de Çerçeve Ana Statüde her hangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Birçok konuda var olan net

olmayan durum, ne yazık ki bu konuda da mevcuttur.

3- Birliği Oluşturacak Yerleşim Yerlerinin ve Büyüklüklerinin Belirlenmesi

Çerçeve Ana Statünün 6. maddesine göre, birlik kurucuları arasında beldeler, köyler ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununa göre büyükşehir belediyesi sınırları dahilinde olup belde belediye ve köy tüzel kişiliğini kaybetmesi sonucu mahalleye dönüşen ancak halen tarımsal faaliyetlerini devam ettiren yerleşim birimlerinden kişiler yer almaktadır.

Mevcut Sulama Birliklerinde kurucular kurulu oluşturulmasına gerek olmamakla beraber, Çerçeve Ana Statünün 14. maddesindeki meclis ye sayılarının belirlenebilmesi için, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünden görev alanı ile ilgili olarak sağlanan mutabakattan sonra, birliği oluşturacak yerleşim yerlerinin tekrar belirlenmesi gerekmektedir.

Burada, mevcut birliği oluşturan yerleşimlerin zaten belli olduğu ifade edilebilir. Ancak, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununa göre kurulmuş olan birliklerin yesi sadece belediye ve köylerden oluşmakta iken, 5216 sayılı Kanun gereğince büyükşehir belediyesi sınırları dahilinde olup belediye ve köy tüzel kişiliği hüviyetini kaybeden yerler, mevcut birliğin üyeliğinden de çıkmış durumdadırlar. Ancak 6172 sayılı Kanuna göre, bu yerleşimlerde tarımsal faaliyetini sürdürenlerin de ye olabilecekleri hükme bağlanmıştır.

Bu nedenle, birliğin görev alanı içerisinde bulunan belediye ve köyler haricinde büyük şehir belediye sınırları içerisinde olan alanların büyüklüklerinin de tespit edilmesi gerekmektedir. Çünkü, bu yerleşimlerden de birlik yeleri belirlenecektir. Aynı zamanda bu yerleşimleri temsilen, birlik meclislerinde üyeler bulunacaktır. Seçmen kütüklerinin, listelerin hazırlanmasında, meclis üyelerinin sayılarının belirlenmesinde ve listelerinin hazırlanmasında bu bir zorunluluk olarak karşımızda bulunmaktadır.

Birlik görev alanı içerisindeki yerleşim birimlerinin sınırları baz alınarak birlik meclisi oluşturulur. Bu nedenle, birlik görev alanı içerisindeki toplam sulama alanının her yerleşim birimi sınırı içinde kalan toplam sulama alanına oranlanmasının yapılabilmesi için, belirttiğimiz her yerleşim alanındaki sulama alanları ile birliğin görev alanındaki toplam sulama alanlarının belirlenmesi gerekmektedir.

6172 sayılı Kanunun 6. maddesinin 4 numaralı fıkrasına göre; birlik meclisi üyelerinin yerleşim birimlerine göre dağılımı, her yerleşim biriminden en az iki temsilci olmak üzere birlik imkanları ile sulanan toplam arazinin her yerleşim biriminde sulanan toplam araziye oranlanması suretiyle bulunur.

Burada üzerinde durulması gereken husus, Çerçeve Ana Statünün 14. maddesinde bahsi geçen sulama alanı ile sulanan alanın aynı olup olmadığı hususudur.

Sulama Alanı ile Sulanan Alan aynı şeyler değildir.

Sulama Alanı ile ilgili tanım 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 2. Maddesinde yer almaktadır. Buna göre sulama alanı; Devletçe sulamaya açılan veya projeleri bitirilmiş olup da sulama yatırımlarına başlanan ve devam eden alanlardır.

Sulanan Alan ise ifadeden de anlaşılacağı üzere, fiilen sulama yapılan alandır.

Bu haliyle, Kanunun aksine Çerçeve Ana Statüde "Sulama Alanı" ifadesi getirilerek meclis üyesi belirlenecek alan genişletilmiştir.

Kanuna göre, sadece fiilen sulama yapılan alanlar için meclis üyesi belirlenmelidir.

Buna karşılık Çerçeve Ana Statüye göre, tüm sulama alanları dikkate alınmalıdır.

Kanaatimizce, Kanunun aradığı husus sulama alanı değil, sulanan alandır. Zira, sulama alanının tamamı sulanan alan olmayabilecektir. Ancak, yine bize göre Kanuna aykırı olmakla birlikte Çerçeve Ana Statüdeki hüküm iptal edilmediği sürece uygulanmalı ve yerleşim yerlerinin alanları hesaplanırken sulama alanı dikkate alınmalıdır.

Bunun tespit edilebilmesi için aynı Kanunun 6. maddesinin 5 numaralı fıkrasına göre, birlik meclisi üyelerinin yerleşim birimlerine göre dağılımı görev alanı ve tapu kayıtları göz önünde bulundurularak DSİ Bölge Müdürlüğü kayıtları esas alınmak suretiyle tespit edilir.

Bu hüküm uyarınca izlenmesi gereken yöntem şudur: Yukarıda belirttiğimiz şekilde DSİ ile mutabık kalınarak belirlenen sulanan alanların, kimler üzerine kayıtlı olduklarının Devlet Şu İşleri Müdürlüğü tarafından birliğe bildirilmesi gerekmektedir. DSİ'de bu kayıtları belirlerken, görev alanlarını ve tapu kayıtlarını göz önüne almalıdır.

Uygulamada, DSİ'nin bu kayıtları vermediği, birliklerin kayıtları Tapu Dairesinden temin etmesi gerektiğinin mevcut birliklerimize söylendiği ifade edilmektedir. Kanun hükmünde, bu sorumluluk tamamen DSİ'ye ait gibi görünmektedir. Buna karşılık, Çerçeve Ana Statü'nün 16. Maddesinde, birlik seçmen listelerinin; birlik müdürü tarafından birlik kayıtlarında bulunan belge ve bilgilerin, başta Tapu Dairesi olmak üzere ilgili kurum ve kuruluş kayıtlarından faydalanmak suretiyle her su kullanıcısının oy sayısını da belirtecek şekilde güncelleştirilerek hazırlanacağı ve birlik yönetim kurulunun onayından sonra birlik merkezinin bulunduğu yerin İlçe Seçim Kurulu tarafından seçim tarihinden üç ay önce, bir hafta süre ile ilân edileceği hükme bağlanmıştır.

Seçmen listelerinin hazırlanması ile yerleşim yerlerinin kaç meclis üyesi ile temsil edeceğinin belirlenmesi birbirinden tamamen farklı işlemlerdir.

Yerleşim yerlerinin kaç meclis üyesi ile temsil edileceğinin belirlenmesi, Birlik Ana Statüsünün kabulünden önce yapılması ve Ana Statüye esas teşkil etmesi gereken bir işlemdir. Seçmen listelerinin hazırlanması işlemi ise, Ana Statünün Bakanlıkça onaylanmasından sonra Birliğin tüzel kişilik kazanmasını müteakip yapılacak bir işlemdir.

Dolayısıyla gerek ilk defa kurulacak sulama birliklerinde kuruluş aşamasında gerekse mevcut sulama birliklerinin dönüştürülmesi sürecinde Devlet Su İşlerinin, 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanununun kendisine verdiği görevi aksatmadan yerine getirmesi daha sağlıklı sonuçlar doğuracaktır. Tesisler ve tesislerin suladığı alanın tüm bilgileri DSİ de olması gerektiğine göre, kayıtların DSİ'den gelmesi en sağlıklı olacaktır. Olaya, sadece mevcut birlikler açısından değil, yeni kurulan birlikler açısından da baktığımızda anlatmaya çalıştığımız husus daha net anlaşılacaktır. Nihayetinde, Ana Statü onaylanmadıkça, ortada bir tüzel kişilik olmayacaktır. Olmayan tüzel kişiliğinde, Tapu Dairesinden bilgileri istemesi söz konusu olmayacaktır.

4- Birlik Meclis Üye Sayısının ve Dağılımının Belirlenmesi

Birlik Ana Statüsünün hazırlanmasından önce yapılacak işlemlerden birisi de, birlik meclis üye sayısının tespit edilmesi ve bunun birliğin görev alanında bulunan yerleşimlere dağıtımının nasıl yapılacağına belirlenmesidir.

6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanununun 6. maddesinin 3, 4 ve 5 numaralı fıkralarına göre, birlik meclisi, birliğe üye su kullanıcıları tarafından seçilen üyelerden oluşur. Birlik meclisi üye sayısı, birlik ana statüsünde belirtilir.

Birlik meclisi üyelerinin yerleşim birimlerine göre dağılımı, her yerleşim biriminden en az iki temsilci olmak üzere birlik imkanları ile sulanan toplam arazinin her yerleşim biriminde sulanan toplam araziye oranlanması suretiyle bulunur.

Birlik meclisi üyelerinin yerleşim birimlerine göre dağılımı görev alanı ve tapu kayıtları gözönünde bulundurularak DSİ bölge müdürlüğü kayıtları esas alınmak suretiyle tespit edilir.

DSİ'nin kayıtları vermesi konusundaki görüşlerimizi yukarıda ifade etmiş olmamız nedeniyle burada tekrar edilmeyecektir.

Buna istinaden, birliğin meclis üye sayısının hangi esaslara göre belirleneceği Çerçeve Ana Statünün 14. maddesinde düzenlenmiştir.

Bu maddeye göre, birlik görev alanı içerisindeki yerleşim birimlerinin sınırları baz alınarak birlik meclisi oluşturulur. Birlik görev alanı içerisindeki toplam sulama alanının her yerleşim birimi sınırı içinde kalan toplam sulama alanına oranlanmasıyla bu yerleşim birimlerinin birlik meclisinde temsil edileceği üye sayısı bulunur.

Yukarıda da belirtildiği üzere, Çerçeve Ana Statünün 14. maddesi 6172 sayılı Kanunun 6. maddesinin 4 numaralı bendine aykırı düzenlenmiştir. Ancak, yine önce de ifade ettiğimiz gibi, Çerçeve Ana Statünün bu hükmü iptal edilmediği sürece dikkate alınması gerekmektedir.

Birlik meclisinin üye sayısı 15' den az 100' den fazla olamaz. Birlik görev alanı içerisindeki her yerleşim birimi birlik meclisinde asgari iki üye ile temsil edilir.

Birlikleri en fazla zorlayacak husus ise üye sayılarının alt ve üst limitleri gibi görünmektedir. Fiiliyatta bu tespitin, yazıldığı kadar kolay olmayacağı ortadadır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununa göre büyükşehir belediyesi sınırları dahilinde olup belde belediye ve köy tüzel kişiliğini kaybetmesi sonucu mahalleye dönüşen ancak, halen tarımsal faaliyetlerini devam ettiren yerleşim yerlerine de müstakil olarak meclis üyesi seçebilecek şekilde yer verilecektir.

Görev alanı içerisinde 40 ve daha fazla sayıda yerleşim birimi olan birliklerde meclis üye sayısı kurucular kurulu kararı ile 150'ye kadar çıkarılabilir.

Çerçeve Ana Statüde, üyelerin sayısının nasıl yazılacağı şu şekilde gösterilmiştir:

“Birlik meclisi , ... beldesinden ..... beldesinden ..... köyünden ..... Köyünden ..... köyünden ..... Köyünden ..... Köyünden ..... Köyünden ..... belediyesinden ..... (...) köyünden ..... (....) olmak üzere toplam .... (....) seçilmiş üyeden oluşur.”

Burada, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununa göre büyükşehir belediyesi sınırları dahilinde olup belde belediye ve köy tüzel kişiliğini kaybetmesi sonucu mahalleye dönüşen ancak, halen tarımsal faaliyetlerini devam ettiren yerleşim yerlerine de müstakil olarak meclis üyesi seçebilecek yerlere nasıl yer verileceği belirtilmemiştir. Bu yerleşim yerlerine nasıl yer verileceği bu noktada önem arz etmektedir.

Büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde kalan tarımsal faaliyetlerini devam ettiren alanlar, aynı zamanda bir büyükşehir ilçe belediyesi sınırları içerisinde de bulunabilir. Bu alanlar, aynı zamanda birden çok mahalleyi de kapsayabilir. Bu nedenle, bu alanların mahalleler itibarıyla mı, yani mahalle adlarıyla ayrı ayrı mı, yoksa tek bir isim altında dahil oldukları büyükşehir ilçe belediyesinin adıyla mı yer alacağı hususu açık değildir.

Kanaatimize göre, şartlara göre her ikisi de olabilir. Kanunda veya Çerçeve Ana Statüde bunu sınırlayıcı bir düzenleme yoktur. Buna karşılık en doğrusu, bu konuda DSİ'nin görüşü alınarak bir düzenleme yapılması olacaktır.

Yukarıda dikkat çektiğimiz sulama alanı ile sulanan alan ayırımı, kendisini en açık bir şekilde bir sorun olarak, birliğin görev alanı içerisinde bulunan sulama alanları için meclis üyesi belirlenmesi veya seçimlerinde kendisini gösterecektir.

Birliğin görev alanı içerisinde bulunup, aynı zamanda sulama alanı olan bir yerleşimde hiçbir şekilde sulanan alan bulunmuyor ise, bu durumda bu yerleşimin temsili olacak mıdır? Olacaksa nasıl olacaktır?

Bu durumda olan yerlerde, sulama alanı dikkate alınarak meclis üyesi tespit ettiğimizi varsayalım. Daha sonra ifade edeceğimiz üzere, bu yerleşimlerde sulanan alan bulunmadığı için, meclis üyeliğine aday olma ve seçmen olma şartlarını taşıyan hiçbir çiftçi bulunamayacaktır. Bu da, temsilde adaletsizliği ve belirlenen meclisin hiçbir zaman tam sayıya ulaşamamasını sağlayacaktır. Aslında bu bariz durum bile, yukarıdaki tezimizi güçlendirmekte, Çerçeve Ana Statüdeki düzenlemenin hem Kanuna, hem de pratiğe aykırı olduğunu ortaya koymaktadır.

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, Kanuna aykırı olduğunu düşünmemize ve pratiğe aykırı gördüğümüz bu duruma rağmen Çerçeve Ana Statüye uygun olarak işlemlerin yürütülmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, her bir yerleşimin kaç üye ile temsil edileceğini belirlerken sırasıyla şu işlemlerin yapılması gerekmektedir:

Öncelikle, birliğin görev alanının içinde yer alan toplam sulama alanının toplamı hesaplanmalıdır. Bundan sonra, birliğe dahil her bir bağımsız yerleşim alanında bulunan sulama alanlarının büyüklükleri hesaplanmalıdır. Bundan sonra, her bir yerleşimdeki sulama alanlarının, birliğin görev alanındaki sulama alanlarına oranı hesaplanmalıdır. Bu oranlar bulunduktan sonra bir sonraki aşamaya, her bir yerleşimi temsilen kaç meclis üyesi seçileceğinin hesabına geçmek gerekmektedir.

Öncelikle birliğin meclisinin, en küçük yerleşime iki üye denk gelecek şekilde kaç kişiden oluşacağına karar vermek gerekecektir. Bundan sonra, birliğin görev alanındaki toplam sulama alanı, meclis üye sayısına bölünecektir. Böylece, ne kadar alana bir meclis üyesi düştüğü tespit edilecektir. Bundan sonra da oranlama suretiyle dağıtım yapılmalıdır.

Bu hesaplama, tersinden de yapılabilir. Birliğe dahil en küçük yerleşim alanı bulunarak, o yerleşime 2 meclis üyesi verildiği varsayıлып, bir meclis üyesine ne kadar alanın karşılık geldiği hesaplanabilir. Bu oran üzerinden de, tüm yerleşim alanlarının meclis üyeleri hesaplanabilir.

Örnek:

Bir sulama birliğinin 7 yerleşimden oluştuğunu ve sulama alanının toplamının 37.800 da olduğunu varsayalım.

En küçük yerleşim birimine, Çerçeve Ana Statüye uygun olarak en az 2 meclis üyesi verilecektir. En az sulama alanı bulunan yerleşimdeki sulama alanı büyüklüğünün 2.100 olduğunu varsayalım. Burada, 2.100 ü 2 ye bölüp, bir meclis üyesine ne kadar alan düştüğünü bulup, diğer yerleşimlerde de ona göre belirleme yapabileceğimiz gibi, tersinden toplam meclis üyesini belirleyip, toplam alanı bu sayıya bölerek, alanlar itibariyle meclis üyelerini dağıtabiliriz. Ancak temsilde adaletli davranmak adına en doğrusu, en az sulama alanı bulunan yerleşimde, toplam alanı ikiye bölerek bir meclis üyesine ne kadar alan bulunduğu hesap edilip, diğer alanlarda da ona göre hesaplama yapılabilir.

Örnek: Bu şekildeki hesaplama da, en az sulama alanı bulunan yerleşime 2 meclis üyesi verdiğimiz varsayarsak, dağılım şu şekilde olacaktır:

En küçük yerleşim 2.100 da. 2 meclis üyesi ön görür isek, 1 meclis üyesine 1.050 da. denk gelmektedir.

Burada, öncelikle her bir yerleşim alanına 2 şer üye verilir. Bundan sonra, her bir yerleşimin kalan bakiye alanı hesaplanır. Kalan bakiye alanların, 1.050 ye bölünmesiyle diğer yerleşimlere ne kadar meclis üyesi ilave edileceği hesaplanabilir. Buna göre, aşağıda kalan bakiye alanlar ve her bir meclis üyesine düşen alana bu alanların bölünmesiyle bulunan rakamlar yer almaktadır. Yarım ve üstünü bir üste tamamlayarak meclis üyelerini bulabiliriz.

Her iki hesap şekline göre de, bazı sıkıntılar bizi beklemektedir. Her iki hesap şekline görede, yerleşim yeri 40 ın altında olmasına rağmen, alan büyüklükleri açısından aralarında çok büyük farklar bulunan yerleşim yerlerinin meclis üyesi dağılımlarında, toplam meclis üyelerinin 100'ü aşması sonucunu doğuracak bir dağılım oluşabilir. Böyle bir durumda nasıl hareket edileceği konusunda, Kanunda veya Çerçeve Ana Statüde her hangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu sorunu çözecek önlemlerin alınması bir zorunluluk olarak önümüzde durmaktadır.

Yerleşim Yeri	Alanı	Asgari Meclis Üyesi	Karşılık Gelen Alan	1 Meclis Üyesine Karşılık Gelen Alan	Bakiye Alan	Bakiyeye Düşen MÜ	Toplam
Yerleşim Yeri 1	2.100	2	2.100	1050	$0 / 1050 = 0$	0	2

Yerleşim Yeri 2	2.500	2	2.100	1050	$400 / 1050 = 0,38$	0	2
Yerleşim Yeri 3	3.400	2	2.100	1050	$1.300 / 1050 = 1,2$	1	3
Yerleşim Yeri 4	4.800	2	2.100	1050	$2.700 / 1050 = 2,57$	3	5
Yerleşim Yeri 5	6.300	2	2.100	1050	$4.200 / 1050 = 4,0$	4	6
Yerleşim Yeri 6	7.700	2	2.100	1050	$5.600 / 1050 = 5,3$	5	7
Yerleşim Yeri 7	11.000	2	2.100	1050	$8.900 / 1050 = 8,4$	8	10
						Toplam	35

Meclis üyelerinin belirlenmesinde, eşitliği ve dengeli dağılımı sağlayacak başka formüller de geliştirilebilir.

Bu şekilde belirlenen dağılım, Ana Statüye yazılmak suretiyle tespit işlemi tamamlanmış olur.

B) Ana Statü Taslağının Görüşülmesi ve Kurucular Kurulunun Görevinin Yerine Getirilmesi

1- Ana Statünün Kabulü

Yeni kurulan sulama birliklerinde, Kanunun 4. Maddesindeki “Birlik; tek yerleşim biriminden oluşan birlikler hariç olmak üzere, görev alanı içinde bulunan her yerleşim biriminden; üçüncü dereceye kadar hisim olmayan ve her yerleşim biriminden en az birer kişi ve toplamda beş kişiden az olmamak üzere su kullanıcılarının imzaladığı birlik ana statüsünün, DSİ’nin de görüşü alınmak suretiyle Bakanlıkça onaylanması sonucu tüzel kişilik kazanır.” Hüküm uyarınca Ana Statü kurucu üyelerce imzalanır ve DSİ’nin görüşü alınarak Bakanlıkça onayından sonra yürürlüğe girer.

2- Kurucular Kurulunun Görevlerinin Yerine Getirilmesi

Çerçeve Ana Statünün 7. maddesinin son fıkrasına göre, 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu yürürlüğe girmeden önce kurulmuş olan birliklerin yapılarını kanuna uygun hale getirmeleri için gerekli çalışmalar, bu birliklerin mevcut yönetimleri tarafından yapılacak olup kurucular kurulu oluşturulmayacaktır.

Burada ifadesini bulan, birliklerin mevcut yönetimlerinden kasıt hangi organdır? Bunu şu şekilde genelleyebiliriz. Çerçeve Ana Statüde, kurucular kuruluna verilen hemen hemen bütün görevler, mevcut birliklerin Encümenlerince yürütülebilir.

Kanunun 2. maddesinin (ğ) bendinde kurucular kurulu, “tüzel kişilik kazanabilmek için hazırlanarak Bakanlığa gönderilen birlik ana statüsünü imzalayan kişilerden oluşan ve ilk yönetim kurulunun seçilmesiyle görevi sona eren kurulu ifade eder” şeklinde tanımlanmıştır.

Ancak, Ana Statünün kabulü ile birliğin yapısını, niteliğini değiştirecek bir süreç başlamaktadır. Bunun yanında Çerçeve Ana Statünün 23. maddesinin birinci fıkrasının (ğ) bendine göre, birlik ana statüsünde, Bakanlığın görüşüne uygun olarak değişiklik yapmak birlik meclisinin görevleri arasında sayılmıştır.

Bu nedenle, kanaatimizce Birlik Ana Statüsünün öncelikle Birlik Encümenlerinde taslağının görüşülmesi, akabinde de Birlik Meclisinde son şekli verilerek kabul edilmesi daha uygun olacaktır.

C) Ana Statünün Kesinleşmesi

6172 sayılı Kanunun “Birliğin tüzel kişilik kazanması ve birliğe üyelik” başlıklı 4. maddesinin 1 numaralı fıkrasına göre, birlik; tek yerleşim biriminden oluşan birlikler hariç olmak üzere, görev alanı içinde bulunan her yerleşim biriminden; üçüncü dereceye kadar hısım olmayan ve her yerleşim biriminden en az birer kişi ve toplamda beş kişiden az olmamak üzere su kullanıcılarının imzaladığı birlik ana statüsünün, DSİ'nin de görüşü alınmak suretiyle Bakanlıkça onaylanması sonucu tüzel kişilik kazanır.

Daha öncede belirtildiği üzere, mevcut sulama birliklerinde Ana Statü birlik meclisinde kabul edilecektir. Burada bir husus üzerinde durulması gerekmektedir.

Bilindiği üzere, şu an mevcut sulama birlikleri 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununa tabidir. Söz konusu Kanuna göre, birlik meclis kararlarının kesinleşme süreci ile 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu uyarınca birlik meclisinde kabul edilecek olan Birlik Ana Statüsünün kesinleşme süreci bir birinden ayrıdır.

Evet mevcut sulama birliklerinde, Ana Statü birlik meclisinde kabul edildiği için, aynı zamanda bir meclis kararıdır.

Konunun net anlaşılabilmesi için, Ana Statünün belirlenmesinde mevcut birlik meclisinin durumunun ne olduğuna bakmak gerekmektedir. Kanaatimizce, birlik meclisi Birlik Ana Statüsünü, 6172 sayılı Kanuna göre kurulacak birliğin kurucular kurulu sıfatıyla kabul edecektir. Bu nedenle, bu karara münhasır olmak üzere, Ana Statü ile ilgili hükümler uygulanmalıdır.

Bu duruma göre, birlik meclisinde kabul edilen Birlik Ana Statüsü, DSİ'nin görüşü alınarak ilgili Bakanın (Orman ve Su İşleri Bakanının) onayı ile kesinleşir.

Kanunun 4. maddesinin 1 numaralı fıkrasına göre, ilk defa kurulacak birliklerde, Ana Statünün bakan tarafından onaylanması ile birlik tüzel kişilik kazanır. Mevcut sulama birlikleri, 5355 sayılı Kanun çerçevesinde zaten tüzel kişiliği olan kuruluşlardır. Böyle bir durumda, tüzel kişiliğin kazanılması değil, Bakanın Ana Statüyü imzalaması ile mevcut sulama birliğinin hangi Kanuna tabi olarak devam edeceğinin tartışılması gerekmektedir.

Kanaatimizce, Ana Statünün onaylanması ile mevcut sulama birlikleri artık 6172 sayılı Kanuna tabi hale gelmektedirler.

Bu durum da beraberinde bazı sorunları getirmektedir:

Bu şekilde 6172 sayılı Kanuna tabi hale gelen sulama birliklerinde seçilmiş olan Başkan, Meclis ve Encümen Üyelerinin durumu ne olacaktır? Ödeneklerini, huzur haklarını nasıl alacaklardır? Neye göre alacaklardır?

Kanaatimizce, yeni seçimler yapılıncaya kadar birlik başkanları ve diğer seçilmişler eski statülerindeki haklarını almaya devam etmelidirler.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA